

Original Article

डिजिटल कॉमर्स मध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका

शरद विजयराव महाडिक

संशोधक विद्यार्थी, कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बोरी अरब, तालुका दारव्हा, जिल्हा. यवतमाळ.(महाराष्ट्र)

Email: sharadmahadik55@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2025-171236

ISSN: 2230-9578

Volume 17

Issue 12(A)

Pp. 177-179

December 2025

सारांश

आजच्या डिजिटल युगात वेब तंत्रज्ञानामुळे व्यापाराच्या पद्धतींमध्ये आमूलाग्र बदल झाले आहेत. पारंपरिक व्यापाराच्या तुलनेत डिजिटल कॉमर्स अधिक वेगवान, सोयीस्कर आणि जागतिक पातळीवर उपलब्ध झाला आहे. वेबसाइट्स, वेब ॲप्लिकेशन्स, ऑनलाइन पेमेंट प्रणाली, क्लाऊड संगणन आणि मोबाइल तंत्रज्ञान यामुळे ग्राहक व विक्रेते यांच्यातील अंतर कमी झाले आहे. या संशोधन निबंधात डिजिटल कॉमर्समध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका, त्याचे फायदे, उपयोग आणि भविष्यातील महत्त्व यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे.

कीवर्ड्स: डिजिटल कॉमर्स, वेब तंत्रज्ञान, ई-कॉमर्स, इंटरनेट, ऑनलाइन व्यवहार, वेब ॲप्लिकेशन.

प्रस्तावना

माहिती व तंत्रज्ञानाच्या क्रांतीमुळे जगभरातील व्यापार पद्धती बदलल्या आहेत. इंटरनेट आणि वेब तंत्रज्ञानाच्या विकासामुळे ई-कॉमर्स किंवा डिजिटल कॉमर्स ही संकल्पना उदयास आली. डिजिटल कॉमर्समध्ये वस्तू व सेवांची खरेदी-विक्री ऑनलाइन माध्यमातून केली जाते. वेब तंत्रज्ञान हे डिजिटल कॉमर्सचे कणा असून त्याशिवाय ऑनलाइन व्यापार शक्य नाही. त्यामुळे डिजिटल अर्थव्यवस्थेत वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका समजून घेणे अत्यंत आवश्यक आहे.

Submitted: 18 Nov. 2025

Revised: 28 Nov. 2025

Accepted: 13 Dec. 2025

Published: 31 Dec. 2025

उद्दिष्टे (Objectives)

- डिजिटल कॉमर्सची संकल्पना समजून घेणे.
- वेब तंत्रज्ञानाचे विविध प्रकार अभ्यासणे.
- डिजिटल कॉमर्समध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करणे.
- डिजिटल कॉमर्सचे फायदे व महत्त्व समजावून सांगणे.

वेब तंत्रज्ञानाचे महत्त्व (महत्त्व)

- वेब तंत्रज्ञानामुळे व्यवसायाला जागतिक बाजारपेठ उपलब्ध होते.
- ग्राहक आणि विक्रेते यांच्यातील संवाद सुलभ व वेगवान होतो.
- २४x७ ऑनलाइन सेवा देणे शक्य होते.
- डिजिटल पेमेंटमुळे व्यवहार अधिक सुरक्षित आणि पारदर्शक होतात.
- लघु व मध्यम उद्योगांना कमी खर्चात व्यवसाय वाढवण्याची संधी मिळते.
- डिजिटल अर्थव्यवस्थेच्या विकासाला वेग मिळतो.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

[10.5281/zenodo.18334103](https://doi.org/10.5281/zenodo.18334103)

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

शरद विजयराव महाडिक, संशोधक विद्यार्थी, कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बोरी अरब, तालुका दारव्हा, जिल्हा. यवतमाळ.(महाराष्ट्र)

How to cite this article:

महाडिक, . शरद . विजयराव . (2025). डिजिटल कॉमर्स मध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका. Journal of Research & Development, 17(12(A)), 177–179. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18334103>

डिजिटल कॉमर्समध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका :-

1. वेबसाइट्स व वेब ॲप्लिकेशन्स – व्यवसायांना ऑनलाइन उपस्थिती मिळवून देतात.
2. ऑनलाइन पेमेंट प्रणाली – सुरक्षित आणि जलद व्यवहार शक्य करतात.
3. क्लाऊड तंत्रज्ञान – डेटा साठवणूक व व्यवस्थापन सुलभ करते.
4. मोबाइल वेब तंत्रज्ञान – कुठेही व केव्हाही खरेदीची सुविधा देते.
5. डेटा विश्लेषण व AI – ग्राहकांच्या गरजा समजून व्यवसाय वाढविण्यास मदत करते.

वेब तंत्रज्ञानासमोरील आव्हाने (आव्हाने)

1. सायबर सुरक्षा व डेटा गोपनीयतेचा धोका.
2. तांत्रिक ज्ञानाचा अभाव, विशेषतः ग्रामीण भागात.
3. इंटरनेट उपलब्धता व वेगातील असमानता.
4. ऑनलाइन फसवणूक व सायबर गुन्हेगारी.
5. तांत्रिक प्रणालींची देखभाल व अद्ययावत ठेवण्याचा खर्च.
6. ग्राहकांचा ऑनलाइन व्यवहारांवरील विश्वास निर्माण करणे.

वेब तंत्रज्ञानाचे फायदे (फायदे)

1. वेळ आणि खर्चाची बचत होते.
2. ग्राहकांना विविध पर्यायांची सहज तुलना करता येते.
3. व्यवसायाची कार्यक्षमता व उत्पादकता वाढते.
4. ग्राहकांच्या गरजेनुसार वैयक्तिक सेवा देणे शक्य होते.
5. लघुउद्योग व स्टार्टअप्सना मोठ्या संधी मिळतात.
6. कागदविरहित व्यवहारामुळे पर्यावरणपूरक व्यापाराला चालना मिळते.

Research Methodology (संशोधन पद्धती) :-

सदर संशोधनामध्ये शास्त्रीय व नियोजनबद्ध संशोधन पद्धतीचा अवलंब करण्यात आला आहे. या संशोधनाचा मुख्य हेतू डिजिटल कॉमर्समध्ये वेब तंत्रज्ञानाचे महत्त्व, फायदे, आव्हाने व परिणाम यांचा सखोल अभ्यास करणे हा आहे.

1. संशोधनाची समस्या (Research Problem)

डिजिटल कॉमर्सच्या वाढीमध्ये वेब तंत्रज्ञानाची नेमकी भूमिका काय आहे?

वेब तंत्रज्ञानामुळे व्यवसाय व ग्राहकांवर कोणते सकारात्मक व नकारात्मक परिणाम होत आहेत? या प्रश्नांची उत्तरे शोधणे ही या संशोधनाची मुख्य समस्या आहे.

2. संशोधनाचा प्रकार (Type of Research)

• वर्णनात्मक संशोधन (Descriptive Research)

डिजिटल कॉमर्स व वेब तंत्रज्ञानाच्या संकल्पना, स्वरूप व कार्यपद्धतीचे सविस्तर वर्णन करण्यात आले आहे.

• विश्लेषणात्मक संशोधन (Analytical Research)

वेब तंत्रज्ञानामुळे निर्माण होणारे फायदे, आव्हाने व त्याचे आर्थिक-सामाजिक परिणाम यांचे विश्लेषण करण्यात आले आहे.

3. माहिती संकलन पद्धती (Data Collection Method) :-

या संशोधनासाठी दुय्यम माहिती संकलन पद्धतीचा (Secondary Data Collection) वापर करण्यात आला आहे.

दुय्यम माहिती खालील स्रोतांतून गोळा करण्यात आली आहे –

- संदर्भ व शैक्षणिक पुस्तके
- संशोधन लेख व जर्नल्स
- शासकीय व शैक्षणिक अहवाल
- डिजिटल कॉमर्स व ई-कॉमर्स विषयक अभ्यास
- अधिकृत व विश्वासाह्य वेबसाईट्स

4. संशोधनाची व्याप्ती (Scope of Study) :-

या संशोधनाची व्याप्ती डिजिटल कॉमर्सपुरती मर्यादित असून त्यात पुढील बाबींचा समावेश आहे –

- ई-कॉमर्स व ऑनलाइन व्यापार
- वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका
- ऑनलाइन पेमेंट प्रणाली
- ग्राहक व व्यवसायांवरील परिणाम

5. नमुना निवड (Sampling) :-

हे संशोधन सैद्धांतिक व दुय्यम माहितीवर आधारित असल्यामुळे प्रत्यक्ष नमुना निवड (Sample Selection) करण्यात आलेली नाही.

6. माहिती विश्लेषण पद्धती (Data Analysis Method) :-

संकलित माहितीचे गुणात्मक विश्लेषण (Qualitative Analysis) करण्यात आले आहे.

- विविध लेखकांचे विचार व निष्कर्ष यांची तुलना
- वेब तंत्रज्ञानाचे सकारात्मक व नकारात्मक पैलू
- डिजिटल कॉमर्सच्या विकासावर होणारे परिणाम या आधारे निष्कर्ष मांडण्यात आले आहेत.

7. संशोधनाच्या मर्यादा (Limitations of the Study) :-

या संशोधनाला पुढील मर्यादा आहेत –

1. संशोधन दुय्यम माहितीवर आधारित आहे.
2. प्रत्यक्ष सर्वेक्षण, प्रश्नावली किंवा मुलाखतीचा समावेश नाही.
3. वेब तंत्रज्ञानात सातत्याने बदल होत असल्यामुळे माहिती कालांतराने बदलू शकते.
4. संशोधनाचा आवाका मर्यादित आहे.

निष्कर्ष (Conclusion) :-

डिजिटल कॉमर्सच्या यशामध्ये वेब तंत्रज्ञानाची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे. वेब तंत्रज्ञानामुळे व्यापार अधिक पारदर्शक, जलद आणि ग्राहक-केंद्रित झाला आहे. भविष्यात वेब तंत्रज्ञानात होणारी प्रगती डिजिटल कॉमर्सला अधिक प्रभावी आणि सुरक्षित बनवेल. त्यामुळे डिजिटल अर्थव्यवस्थेच्या विकासासाठी वेब तंत्रज्ञानाचा योग्य वापर करणे गरजेचे आहे.

संदर्भ (References) :-

1. ई-कॉमर्स आणि डिजिटल अर्थव्यवस्था – भारतीय अभ्यास ग्रंथ
2. माहिती तंत्रज्ञान : संकल्पना व उपयोग – मराठी संदर्भ पुस्तक
3. डिजिटल इंडिया उपक्रमावरील शैक्षणिक लेख

वेबसाईट्स (Websites)

1. www.digitalindia.gov.in
2. www.ecommerce.gov.in
3. www.investindia.gov.in